5 bani exemplarul. - Anul XXXII. - A-rul 245

Sâmbătă 6 ... 1914

ABONAMENTE
ROMÂNIA: Lei 4.65 9.15 18.- | STRĂINĂTATE: Lei 8 luni 10.- 6 luni 20.- Un an 40.-

Fondator: LUIGI CAZZAVILLAN

UNIVERSUL

CELE DIN URMĂ STIRI DIN LUMEA ÎNTREAGĂ
TELEGRAFICE ŞI TELEFONICE

ANUNCIURI
PAGINA III
Linia corp. 7 bani 50
idem pag. IV „ 40
Inserții și reclame 3,50 linia
Anunțuri sau informațiuni mortuare după mărime dela 60-150 lei

Redacția și Administrația: — București — 11, Brezoianu, 11

ZIARUL „... Onor Bibliot...

București, 5 Septembrie

Datoria noastră

Am publicat în fruntea numărului nostru de eri comunicatul Ligei culturale cu privire la necesitatea intrării României în acțiune, precum și scrisoarea pe care comitetul Ligei a adresat-o d-lui președinte al consiliului de miniștri, arătând și mai precis motivele cari trebue să determine o asemenea hotărîre.

A fost bine stabilit și bine înțeles de toată lumea, dela început, că în fața conflagrațiunei europene noi, România, nu puteam avea nici un motiv și nici un interes ca să intervenim; deci declararea de neutralitate a fost primită ca ceva firesc, și aceasta nu numai aci la noi, dar și peste hotare.

Orice deciziune de acest fel însă, se știe că este supusă înrâuririi evenimentelor. In intenția noastră, ea poate să fie definitivă, — dar dacă se produc fapte nouă, cari modifică în chip mai mult sau mai puțin neașteptat situația ce ne dictase acea hotărîre, ni se impune și modificarea ei.

Comitetul Ligei arată în chip foarte luminos care este, cu adevărat, schimbarea de situație ce trebue să ne impună și schimbarea de hotărîre, sau mai bine zis desfășurarea logică a aceleĭ hotărîrĭ din partea țărĭĭ noastre.

Neutralitate pentru noi n'a putut însemna dezinteresare de ceea ce ne privește, fie direct ca stat, fie într'un înțeles mai larg, ca neam. Ocuparea Bucovinei din partea Rusiei și declararea că imperiul rus consideră această ocupare definitivă, a trebuit să ne deschidă ochii asupra primejdiei la fel ce amenință și Transilvania. Dar dacă e vorba ca și Transilvania să fie ocupată, atunci mai putem noi oare aștepta ca să o vedem sub o altă stăpânire, tot străină, mai putem noi oare să continuăm a sta cu brațele încrucișate față de această nouă primejdie ce amenință neamul nostru românesc de peste Carpați?

Negreșit că nu; ci cum spune scrisoarea comitetului Ligei, primul pas făcut de Rusia spre Ardeal trebue să fie și semnalul intrării noastre în acțiune.

Este evident că un asemenea pas nu va fi din partea noastră o provocațiune, nici un act propriu zis de ostilitate. Va fi pur și simplu un act de apărare, — și cine oare ne-am putea contesta dreptul, sau a ne tăgădui datoria, de a întinde mâna noastră de ajutor milioanelor de frați primejduiți iarăși, și poate mai mult ca oricând, în existența lor națională? Și cine ne-ar putea lua în nume de rău un act ce va însemna în acelaș timp și o apărare a existenței noastre a *tuturor* Românilor, căci, fără nici o îndoială, întreagă această existență ar fi primejduită, în cazul când am ajunge strânși și sugrumați, așa cum s'ar putea întâmpla, în cleștele vecinilor.

Datoria noastră, în ceasul acesta, sau în ceasul ce se apropie, e clară.

Știrile rusești ar fi exagerate

Viena, 3. — *K. K. Telegraphen Correspondenz Bureau spune că, pe când telegramele rusești sunt toate exegerate, știrile sale nu atenuează nimic și nu ascund nimic. (A. A.).*

O declarație

In acest moment suntem datori să vorbim limpede toți.

Ne-am învoit asupra neutralității fiindcă nu se putea, fiindcă era o imposibilitate națională, o imposibilitate morală să mergem cu Austro-Ungaria, fie și pentru Basarabia de mâini, pentru teribila răzbunare de poimâini a unei Rusii care nu e încă în halul Austro-Ungariei.

Voiaŭ sau ba anumiți factori să mergem cu Austria, dintr'un motiv ori altul, bun sau rău? Unii cred că știu și că trebuie să spuie. Eŭ multe lucruri nu le știu, iar câte le știu nu cred să am dreptul de a le spune.

Dar țara a spus, prin buzele mai multe sau mai puțin bucuroase ale persoanelor invitate la „Consiliul de coroană" că, orice ar fi încheiat, în limitele constituției ori ba, oricine, nu putem merge cu Austro-Ungaria.

Și aceasta nicĭ dacă s'ar fi îndeplinit două condiții și anume:

Intâiŭ, să se fi acordat celor mai largĭ drepturĭ naționale românilor din Monarhie, să-l fi tratat cu cea mai mare dreptate și prietenie și

Al doilea să fi dovedit că statul habsburgilor poate lupta, birui și trăi.

Nicĭ atunci noĭ n'am fi putut da mai mult decât o neutralitate care însemna față de dânsa o prelungire de termen, și nu o renunțare, nu o abdicare, căci națiа care renunță, ori abdică dela drepturile eĭ naturale, nu merită să trăiascg.

Dar s'a dovedit că românii din Ungaria aŭ fost înșelați cu zvonul intrării noastre în acțiune cotra Rusiei, momiți nedemn cu impunerea tricoloruluĭ și a lui „Deșteaptă-te Române", că eĭ, cei din Ungaria, aŭ fost mânați la moarte înadins, fără nicĭ o acoperire, fără nicĭ o precauție, ca să se mai curețe valabiĭ.

Și azĭ vine din Bucovina tânărul Grămadă, și sufetul din noĭ se zuciumă de o indignare ce nu'șĭ poate afla cuvinte când descoperim în sfârșit ce odioase ticăloșiĭ a țesut administrația austriacă împotriva celor mai buni dintre români bucovineni, din carĭ atâția zac astăzĭ, executați sumar, în cimitirele închisorilor politice, pe când altiĭ își blestemă ceasul când li s'a impus să'și terfelească sufletul lăudându'și călăiĭ, lovindu-ne pe noĭ pentru căĭ iubim.

Iar victoriile lui Dankl și 'Auffenberg, plătite cu miĭ și miĭ de români asasinați, se rezolvă în fuga uriașă de azĭ, pregătind poate rușinoasa capitulație de mâine.

Se cer fapte nouă. Iată-le. Ele se judecă dela sine.

Urmează de aicĭ ca opinia publică are dreptul să facă semnul mult dorit pentru trecerea munților?

Aceasta, ŏ spun, din toată puterea conștiinței mele, nu.

Acest drept îl are numaĭ guvernul.

Dacă el are toate asigurările din altăparte, cu ce sacrificiĭ se pot face, și dacă armata noastră e pe deplin pregătită, regele Carol să facă semnul, să se facă semnul în numele regeluĭ Carol!

Dacă nu există posibilitatea de a ni face o datorie elementară față de idealul pentru care generațiĭ întregĭ aŭ luptat și aŭ sperat, să ni se spuie, în forma în care aceste lucruri se pot spune.

Atunci însă, cu sufletul zdrobit astăzĭ, națiа întreagă să se pregătească pe ziua de mâine, după pacea care ne-ar lăsa cum ne-a găsit războiul, pentru o mare judecată împotriva acelora carĭ ni vor fi făcut prin nepregătirea, datorită nepriceperei și leneĭ lor, maĭ mult rău decât toți dușmaniĭ noștri etnicĭ împreună.

Așa cred eŭ.

N. Iorga

FILME

Steagul

Parisienii aŭ putut să-și desfete sufletele privind primul steag cucerit de la germani, care a fâlfâit melancolic, mai multe zile, pe fațada unuĭ edificiu public al orașuluĭ.

Emil Faguet, vorbind în Les Annales *despre steagul în chestiune, găsește că s'a făcut prea mult teatru în jurul lui. Totuș, academicianul francez consideră cucerirea acestei embleme ca dovada cea mai palpabilă a victoriilor franceze.*

Intr'o altă revistă franțuzească am văzut o fotografie reprezentând momentul când steagul german e transportat la Invalizi de către un grup compus din ceĭ mai bătrânĭ veteranĭ.

Palatul Invalizilor din Paris este un fel de templu al geniuluĭ militar francez. Sub cupola lui se află mormântul lui Napoleon cel Mare, precum și muzeul militar cu bicornul împăratului și atâtea alte obiecte rămase din timpul marelui și primejdiosului corsican, între carĭ umila bancă de lemn pe care Bonaparte își plângea în exil, la Sf. Elena, gloria-i spulberată.

Tot la Invalizi sunt găzduiți veteranĭ sluțiți de pe urma războaielor, și carĭ fac paza mormântului și celorlalte tezaure militare ale Franței.

Steagul cucerit de la germani a fost așezat deci la Invalizi. Așezământul acesta are o capelă a cărei sală vastă e împodobită, dejurîmprejur, numaĭ cu steaguri cucerite dușmanilor în diferite războaie.

Sunt acolo steaguri rusești, englezești, austriace, bavareze, spaniole, prusiene, ardențești, în fine de ale tuturor popoarelor cu carĭ s'a războit Franța; steaguri de mărimi diferite în fel de fel de culorĭ, cu felurite pajurĭ. Și sunt atât de multe, încât abia încap în jurul imenseĭ săli, deși se înghesuesc unul lângă altul.

Intr'o zi călduroasă, obosit cum eram, m'am oprit în sala aceasta răcoroasă. Am stat acolo îndelung pe o bancă și, ne mai având ce face, am început să număr steagurile.

Nu-mi amintesc cu preciziune de numărul lor. Știu numaĭ că erau multe câțiva copacĭ într'o pădure și mi s'a spus că o parte din steagurile cucerite fusese nimicită de un incendiu, altfel colecția ar fi fost și mai bogată.

Ce elocvență mută dar înduioșătoare au steagurile! La câte momente grozave nu asistaseră martorele acestea tăcute ale masacrelor omenești. Pe câțĭ nu văzuseră ele căzând sub umbra lor glorioasă.

Și acum își atârnaŭ trist faldurile, prizonierĭ eterne, reduse la tristul rol de a mărturisi gloria armatelor franceze.

Mestugean

- Războiul european -

- Serviciul nostru telegrafic -

ÎNAINTEA CASTELULUI DIN VERSAILLES: Plecarea unei baterii de artilerie cu tunurile și chesoanele împodobite de flori și de drapele

Pe frontul occidental

FRANCEZII au reocupat orașul Reims

Roma, 3. — ***Se telegrafiază din Londra, că trupele aliaților aŭ reocupat orașul Reims.* (A. T. I.)**

Situația trancezilor continuă a fi favorabilă

Paris, 3. — **Comunicatul oficial din 2 Sept., ora 23, zice:**

1) La aripa noastră stângă, armatele noastre sunt în contact strâns cu dușmanul pe întregul front desemnat prin înălțimile situate la nordul râuluĭ Aisne, la estul și la nordul orașuluĭ Reims;

2) La centru, mersul nostru înainte, între munții Argonne și fluviul Meuse, mai urmează.

E absolut falsă știrea publicată de mai multe orĭ de agenția oficioasă germană Wolffbureau, după care armata Kronprințului ar fi așeziat și bombardat orașul întărit Verdun. Nicĭ odată Verdun nu a fost atacat de forțele germane. Singur, fortul Troyon, (care nu aparține la apărarea orașuluĭ Verdun, ci la sistemul de apărare din Haute-Meuse), a fost bombardat de mai multe orĭ, dar nicĭ unul din atacurile acestea violente nu a reușit și de eri forțele germane carĭ l-aŭ atacat aŭ plecat spre nord.

La aripa noastră dreaptă nu se semnalează nimic însemnat. (Havas). (A. R.)

RETRAGEREA GERMANILOR CONTINUA

Paris, 3 Sept., ora 11.48.—**Comunicatul oficial cu data de 2 Sept., ora 15.50 zice: La aripa noastră stângă, germanii aŭ opus oarecare rezistență la nordul râuluĭ Aisne, pe linia pădurei de la Laigle și Craonne. La centru, linia de rezistență a dușmanuluĭ trecea eri prin Reims, Câmpul din Châlons spre a ajunge la Vienne la Ville și la poalele de vest a munților Argonne. Germanii carĭ ocupaŭ partea de sud a munților Argonne aŭ accentuat mișcarea lor de retragere, fugind între Argonne și fluviul Meuse. Dușmanul mai ținea aseară frontul Varennes, pe care îl avem acum la dreapta noastră. Acum germanii se retrag spre Etain, Metz, Delme și Chateau-Salins.**

Situația în Vosgi și Alsacia e neschimbată.

Armata belgiană mai continuă să lupte în jurul Anversuluĭ, pricinuind dușmanuluĭ pierderĭ serioase. (Havas). (A. R.)

Scufundarea unui crucișător german

Berlin, 3. — *(Oficial).* — **Micul crucișător „Holu" a fost scufundat în dimineața de 31 August de o torpilă aruncată de un submarin englez. Echipagiul aproape întreg a fost salvat. (A. R.)**

Polonezii din Germania și războiul

Cracovia, 3. — *Ziarul „Nova Reforma", într'un lung articol, își exprimă speranța, că polonezii din Germania își vor câștiga prin acest război viața lor națională.*

Pe frontul oriental

CATASTROFA ARMATEI AUSTRIACE

— Două sute cincizecĭ de miĭ morțĭ și răniți; o sută de miĭ prizonierĭ —

Petrograd, 3 Sept., ora 11,58. — ***Urmărirea energică a trupelor austriace înfrânte mai urmează. Mai multe corpuri de armată austriace aŭ fost aproape nimicite. Forțele rusești aŭ trecut râul San. Avantgardele rusești se apropie de Przemysl.***

Rapiditatea operațiunilor noastre militare exclude orice posibilitate de a preciza pierderile inamice, pierderĭ care aŭ luat proporțiuni colosale: după informațiunile pe care le avem până acum, austriacii aŭ pierdut circa 250.000 oameni uciși și răniți, peste 100.000 prizonierĭ și peste 400 tunurĭ, precum și o cantitate de steagurĭ.

Pretutindeni, drumurile sunt pline de baterii de artilerie, de coloane de transport, cu arme și muniții părăsite în timpul retragereĭ grăbite a armateĭ austriace.

Pe fluviul Vistula, trupele rusești aŭ luat mult material de poduri și aŭ distrus mai multe vapoare, printre carĭ și un vapor cuirasat.

Trebue constatat că sforțările desperate ale germanilor de a salva armata austriacă de la o catastrofă nu aŭ reușit. Cooperarea activă a corpurilor germane s'a observat în mai multe puncte din frontul austriac, precum și la Turobin. 36 tunurĭ germane cu bătae mare aŭ fost luate de noĭ și s'a mai capturat 5.000 de prizonierĭ germani. Pe alte fronturĭ, zeci de tunurĭ germane de calibru mare aŭ fost luate de noĭ și mai multe dintre ele nicĭ nu aŭ fost întrebuințate. Precum se vede, ajutorul germanilor nu a salvat pe austriacĭ de o înfrângere sdrobitoare, și faptul acesta dă o strălucire și mai mare victorieĭ rușilor. (A. R.)

La granița germană nu mai sunt forțe rusești

— DIN SURSA GERMANA —

Berlin, 3. — *Ziarul „Stockholmer Aften Bladed" află, că generalul Hindenburg a aflat de la prizonierii ruși că în fața armateĭ sale nu se mai găsesc trupe inamice, căcĭ armata rusească de Vilna a fost trimeasă contra austriacilor, așa că la granița germană nu se mai găsesc forțe rusești importante.*

SITUAȚIA pe frontul ruso-german

Petrograd, 3 Sept., ora 19,10. — ***Cu toate sforțările germanilor de a înconjura, pe frontul de est, o parte din trupele rusești aceste încercări aŭ fost zadarnice. (Westnik).***

Armatele germane respinse din Franța

Petrograd, 3. — **(Ora 13.** — ***Comunicatul oficial francez zice:***

Armatele germane aŭ fost respinse de trupele franceze din toate pozițiunile întărite pe care le ocupau, părăsind cu desăvârșire teritoriul francez.

O nouă mare bătălie se pregătește.

Pe un general german care a fost adus împreună cu un convoi de prizonierĭ, s'a găsit un ordin semnat de Impăratul Wilhelm după care acest general era numit guvernator al Parisuluĭ. (A. R.)

Tipul gloanțelor numite Dum-dum

Războiul austro-sârb

Victoriile trupelor sârbești

Niș, 16, (ora 7 jum. — **In ziua de 2 Sept., trupele noastre aŭ cucerit Vișegrad și trecând pe malul stâng al Drineĭ, aŭ continuat mersul lor în Bosnia. Detașamentele noastre care aŭ trecut pe malul stâng al Drineĭ la Baina Bachța, aŭ ocupat, după o luptă înverșunată, Pachino Budo și aŭ înaintat până la Varu Srebrenița.**

Pe frotnul Ljuhovia Zvornik, în direcția Krupanie, lupte violente mai continuă. Situația trupelor sârbești e tot din cele mai favorabile.

La centru, am cucerit 3 tunurĭ. Pe frontul Loznița - Leșnița Natșa, toate încercările dușmanuluĭ de a trece Drina aŭ rămas zadarnice; de asemenea pentru încercarea austriacilor la Parașița. Pe frontul Savei și al Dunărei nu se semnalează nimic nou. (Biroul Presei). (A. R.)

Comentariile presei austro-ungare

Budapesta, 3.— *In legătură cu descrierea puternicelor lupte austro-ungare în contra rușilor, precum și cu gonirea sârbilor de pe teritoriile din sudul monarhieĭ, atât ziarele de aci, cât și acelea din Viena, reproduc cu vădită satisfacție articolele de mulțumire ale ziarelor germane, accentuând că opinia publică a monarchieĭ primește cu satisfacție aceste mulțumirĭ, mai ales că monarchia a atras asupra eĭ toate forțele rusești și a făcut-o cu dragă inimă și pentru apărarea Germanieĭ. Prin aceasta monarhia a pierdut ocazia de a duce la îndeplinire fapte mari și independente, prin carĭ cel puțin războiul cu Serbia s'ar fi terminat de mult.*

Cercurile politice de aci s'aŭ ocupat azĭ în mod foarte viu cu chestiunea răscoaleĭ din India.

Se exprimă convingerea că și popoarele balcanice vor intra în acțiune, recunoscând că unica bază sigură a intereselor popoarelor este o conlucrare cu vecinii, care înlesnește concentrarea forțelor.

Austria desminte victoriile sârbești

Viena, 3. — **Depeșă a statuluĭ-major austro-ungar:**

Serbia încearcă să facă propagandă prin mijlocul unor pretinse înfrângerĭ ale armateĭ austro-ungare. In această privință, n'avem de cât să ne referim la buletinele oficiale de ale noastre, după care am trecut Drina și am respins complet și cu succes toate încercările dușmanuluĭ de a pune piciorul în Syrmia și în Banat.

Ss General v. Hoefer, sub-șef al statuluĭ-major. (A. R.)

Protestul Egiptului

Viena, 3. — *Ziarul „Neues Wiener Journal" află din Constantinopol, că chedivul Egiptuluĭ a protestat la guvernul englez în termenĭ energicĭ împotriva samavolniciilor comise de englezĭ contra Egiptuluĭ.*

Guvernul egiptean a protestat și contra gonireĭ ambasadorilor german și austriac de către trupele engleze, cu a căror state Egiptul întreține relațiuni bune.

Kedivul acuză Anglia de usurparea drepturilor sale și că nu va tolera ca Anglia să trateze Egiptul ca o colonie engleză.

Franța va învinge

Ce a văzut, ce a auzit și a simțit d. profesor Toma Ionescu, în călătoria sa.

— In Franța.—Parisul-oraș cazarmă.—Germanii vor fi infrânți. — Declarațiile șambelanului împăratului Franț Iosef.— Românii de dincolo.—Ce trebue să facem —

Sinaia, 3 Septembrie.

V'am comunicat că d-l profesor dr. Toma Ionescu, s'a înapoiat eri, venind din Franța și s'a oprit la Sinaia. Impresiunile unuĭ om de valoarea distinsuluĭ profesor universitar, care a stat în Franța de la începutul războiuluĭ și care a traversat țările beligerante, oprindu-se în diferite orașe, observând, întrebând, cercetând — nu pot să nu intereseze pe toți cititoriĭ noștri și să nu fie utile acelora, carĭ caută o orientare în prevederile lor. De aceea, i-am cerut, să împărtășească cititorilor noștri impresiunile d-sale.

Iată-le:

— „Mă găsești în momentul cel mai fericit al vieței mele datorit mareĭ victoriĭ franceze pe care am aflat-o după 9 zile de așteptare, în drumul meŭ spre țară. Am cutreerat Franța în automobil și în toate sensurile, timp de mai bine de o lună. Am putut vedea cu această ocazie un lucru ne mai pomenit: O țară întreagă transformată într'un câmp întărit. Nu e oraș cât de mic să nu fie plin de armată gata a merge la luptă, ceeace mi-a arătat că resursele Franței sunt colosale. Cât despre starea sufletească a Franței de la un cap la altul și de la mic la mare ea se poate traduce prin următoarele cuvinte: *„Orĭ învingem, orĭ pierim"*. Când o națiune întreagă are atâta conștiință de momentul mare în care se găsește, nu se poate să nu fie victorioasă.

„Ceeace m'a mirat și m'a făcut să nu-mĭ mai recunosc francezii meĭ, este calmul, siguranța, lipsa absolută de orice descurajare după luptele îndoioase dela început și ferma convingere în victoria finală.

„De altmintrelea proba cea mai evidentă de înaltul și conștientul patriotism al francezilor s'a văzut de la primul moment al mobilizăreĭ, nu numaĭ prin avântul celor chemați sub arme, dar mai cu seamă din atitudinea celor rămași acasă. Parisul, orașul zis de veselie și ușuratic, s'a transformat în 24 de ore într'o piață militară, unde nu mai există nicĭ un loc de petrecere, nicĭ restaurante și unde chiar străinĭ sunt siliți să ia parte la această mișcare calmă și conștientă a patriotismuluĭ francez. Acelaș lucru l'am constatat în toată Franța, pe care, după cum v'am spus, am cutreerat-o în toate sensurile.

„Am avut ocaziunea să vorbesc cu oamenii ceĭ mai competenți și mai sus puși, asupra acestuĭ războĭ, și din aceste discuțiunĭ mi-am făcut o și mai puternică convingere în rezultatul definitiv și iată de ce:

„Planul francez era de mult elaborat. Fiind conștienți de imposibilitatea d'a se opune invazieĭ Germanieĭ prin nord, planul lor a fost și este de a lăsa invazia prin nord aproape liberă și a atrage trupele germane în inima Franței, unde să le poată zdrobi, ceeace concordă de altfel cu victoria mareĭ bătălii ce s'a dat. Așa se explică convingerea tuturor oamenilor competenți și calmul tuturor, când germanii aŭ ajuns până aproape de Paris.

Declarațiile șambelanului lui Frantz Iosef

„Imĭ pare inutil a mai adăoga că războiul actual nu este un războĭ între Germania și statele Triplei Înțelegeri, ci un războĭ al lumeĭ întregĭ contra pretenției de hegemonie germană. Astfel fiind, războiul va fi lung, fiindcă e un războĭ de exterminare. Mare mi-a fost mirarea când în trecerea mea prin Elveția și Austria am constatat inconștiența absolută a tot ce este german asupra durateĭ și gravitățeĭ acestuĭ războĭ.

In mintea lor copilărească, — căcĭ n'o pot califica altfel, — își închipuesc fără nicĭ o excepție, că acest războĭ este limitat la țările actualmente beligerante, fără a prevedea complicațiunile carĭ se vor întâmpla în curând, și cu o suficientă adevărat surprinzătoare îmĭ spuneaŭ, oameni cu mariĭ situațiuni, că războiul se va termina cu zdrobirea Franței în 15 zile. Exemplul cel mai tipic pe care ți-l daŭ este următorul:

„Acum trei zile eram la Viena, unde unul din șambelanii Impăratuluĭ, ungur cu multă considerație, a venit la mine la hotel de două orĭ și am avut două conversații lungi, din care am putut constata mentalitatea uluitică a acestor oameni.

„Acest personaj însă avea informații precise și noui asupra stăreĭ armateĭ austriace din Galiția, informații pe carĭ, mi-a afirmat că le-a comunicat și Impăratuluĭ. Iată textual ce mi-a spus șambelanul:

„Amicul meu, profesorul X, șeful serviciuluĭ sanitar militar ungar, venind azĭ Sâmbătă 30 August de pe câmpul de bătae din Galiția mi-a raportat asupra armateĭ noastre din Galiția că: SOLDATUL SE BATE, DAR COMANDAMENTUL E FOARTE PROST IAR SERVICIUL SANITAR E NUL".

„A doua eventualitate pe care o prevedeam cu mai puțină revoltă dar nu cu veselie, era neutralitatea. Aci era numaĭ o resemnare care putea fi pasageră, de nu definitivă.

„A treia ipoteză, singura în conformitate cu ceeace simt în sufletul din copilărie și până azĭ, ceeace trebue să fie în sufletul oricăruĭ român, era de a lupta alături de țările carĭ luptă pentru dreptate și libertate.

„Am venit în țară cu frica că nu voiŭ găsi în țara mea același calm și același entuziasm pe care le aveam pentru îndeplinirea idealuluĭ nostru. Din fericire, de la primul pas făcut în țară, am simțit că sunt în acord deplin cu sentimentul țăreĭ mele".

I. F.

Fracțiĭ noștri

„In drumul meŭ dela Viena încoace, întâmplător m'am oprit o zi întreagă într'un oraș din Transilvania, unde am putut să-mĭ dau seama, din convorbirile ce am avut, despre starea sufletească a românilor de dincolo. Impresia mea este că ungurii sunt într'o stare de deprimare absolută și aceasta reese și din faptul că le-a scăzut aroganța.

Am constatat în acelaș timp, ceea ce era bine cunoscut de altfel, vitejia admirabilă a soldaților români. Cineva mi-a arătat în ziarul Românul, un articol reprodus după un ziar ungurese. în care zicea că armata ungară s'a bătut vitejește, dar că printre toți, aceĭ carĭ nimesc pe ofițeri prin furia și vitejia lor neauzită sunt românii. De altfel am văzut trecând prin acest oraș mai multe miĭ de răniți într'o singură zi și am vorbit cu mulțĭ dintre eĭ. Nu eraŭ mai mult de 200 de ungurĭ din aceste câteva miĭ. Toți ceilalți eraŭ români. Toți veneaŭ din Galiția și făceaŭ parte din corpul al 12-lea, care de altmintrelea pare să fie aproape exterminat. Acest corp e format de români. Mai mulțĭ soldați din reg. 50 Sibiu mi-aŭ afirmat că acest regiment a fost complect distrus, nemai rămânând decât vreo 3 ofițerĭ și vreo 20 de soldați. Trebue să adaog că din convorbirile mele cu soldații români aŭ reeșit două lucruri: mai întâi că artileria rusească făcea ravagiĭ. fiind de o mare superioritate asupra artilerieĭ austro-ungare și al doilea că *vitejia românilor se datorește și convingereĭ ce li se inspirase de insinuațiile guvernuluĭ unguresc, că ci luptă alături de România liberă. Ceeace e clar din ce am văzut, e că din modul de a face să lupte regimentele românești, rezultă tendința de a distruge tinerețul românesc*".

Ce facem noi?

— „Nu pot termina, continuă d. profesor Toma Ionescu, fără a-ți spune starea mea sufletească dela începutul războiuluĭ, până azĭ. Departe de țară, cu dificultățile mariĭ de a avea noutățile exacte, cu îngrijorarea pe care mi-o dă sentimentele mele de român, îmĭ puneam toate întrebările și ceream la toate soluții în ce privește bine înțeles atitudinea țăreĭ mele. Prima ipoteză pe care însă n'am prevăzut-o decât într'un moment de tristeță, era aceea ca țara mea să calce pe toate aspirațiile neamuluĭ și să meargă alături de armata ungurească. In nepatintă de a mă întoarce în țară și a face imposibilă în limitele forțelor mele, asemenea acțiune nepatriotică, disperarea mea era fără margini.

„A doua eventualitate pe care o prevedeam cu mai puțină revoltă dar nu cu veselie, era neutralitatea. Aci era numaĭ o resemnare care putea fi pasageră, de nu definitivă.

„A treia ipoteză, singura în conformitate cu ceeace simt în sufletul din copilărie și până azĭ, ceeace trebue să fie în sufletul oricăruĭ român, era de a lupta alături de țările carĭ luptă pentru dreptate și libertate.

„Am venit în țară cu frica că nu voiŭ găsi în țara mea același calm și același entuziasm pe care le aveam pentru îndeplinirea idealuluĭ nostru. Din fericire, de la primul pas făcut în țară, am simțit că sunt în acord deplin cu sentimentul țăreĭ mele".

I. F.